

**Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Ποιμενάρχα μας, Μητροπολίτα
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κύριε Παντελεήμων·**

Τίμιο Πρεσβυτέριο, Χριστοῦ διακονία·

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί·

Πρὶν ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἀναφορὰ σχετικὴ μὲ τὴν σημερινή - σπουδαία γιὰ τὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς μας ἐόρτια μνήμη - αἰσθανόμαί τὴν ἀνάγκη, Σεβασμιώτατε, νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν τιμὴ τῆς ἀνάθεσης τοῦ διακονήματος τοῦ λόγου στὴν ἐλαχιστότητά μου, ἐκζητῶντας ἐκ προΐμιου τὴν κατανόησή σας καθότι ἡ ἀναφορὰ σὲ πρόσωπα ποὺ ἔχουν κληροδοτήσει μὲ τὸ στίγμα τῆς θυσίας τους τὶς ἐπίγενες ἀπὸ ἐκείνους γενεές εἶναι ἔργο ἀπαιτητικὸ γιὰ τοὺς δεινοὺς χειριστὲς τοῦ λόγου, πόσῳ μᾶλλον γιὰ ἕναν φοιτητὴ. Πάνω ἀπὸ ὅλα ὅμως ἡ ὑπακοὴ στὸ κέλευσμα καὶ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ συνεργεῖ πάντοτε, κυρίως στὴ δυσκολία.

Ἡ βουλγαρικὴ κατοχὴ στὴ Θράκη (1941–1944) ὑπῆρξε μιὰ ἀπὸ τὶς πλέον δραματικὲς περιόδους τῆς νεότερης ἐλληνικῆς ἱστορίας, σημαδεμένη ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ βίαιων πολιτικῶν ἐκβουλγαρισμοῦ καὶ τὴ συστηματικὴ καταπίεση τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς θεσμὸς μὲ βαθιὲς ρίζες στὸν κοινωνικὸ ἴστο καὶ ἀδιάκοπη παρουσία ἐπὶ αἰῶνες, ἀνέλαβε καθοριστικὸ ρόλο στὴ διατήρηση τῆς συλλογικῆς ταυτότητας καὶ τῆς ἐλπίδας. Οἱ ἱερεῖς της, φορεῖς πίστεως καὶ ἡθους, μετέτρεψαν τὴ διακονία τους σὲ πράξη ἀντιστάσεως καὶ μαρτυρίας, ἀποδεικνύοντας ὅτι τὸ φρόνημα μπορεῖ νὰ ὑπερβεῖ τὸν φόβο καὶ τὴ βία. Ὅπως μαρτυρεῖ ἡ Γραφή: «καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον· σὺ ἔρχῃ πρὸς μὲ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ Σαβαὼθ παρατάξεως Ἰσραὴλ, ἦν ὠνείδισας σήμερον» (Α΄ Βασ. 17,45)· λόγος ποὺ καθρεφτίζει τὴν πνευματικὴ δύναμη ἔναντι τῆς ὑλικῆς ἰσχύος, τὴν ὁποία ἐνσάρκωσαν οἱ τέσσερες Θρᾶκες κληρικοί, τῆς τότε Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Θάσου.

Ὁ πρεσβύτερος Θεόδωρος Παπαδόπουλος, γεννημένος τὸ 1880 στὴ Μοσχονιά Κεσσάνης, ὑπηρέτησε μὲ αὐταπάρνηση τὸ ποίμνιό του, παραμένοντας πιστὸς στὴν ἀποστολὴ του ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ ζωὴ του κινδύνευσε. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς συνελήφθη καὶ ὑπέστη φρικτὰ βασανιστήρια ἀπὸ τὶς βουλγαρικὲς δυνάμεις, ἐξ αἰτίας ψευδῶν

κατηγοριῶν. Παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὶς 22 Ἰουνίου 1941, μετατρέποντας τὸν πόνο σὲ μαρτυρία πίστεως καὶ ἀντοχῆς. Ὁ τάφος του στὴν Αἴγειρο τῆς Ροδόπης ἀποτελεῖ ἕως σήμερα εὖλαλο σύμβολο αὐτοθυσίας.

Ἀνάλογη ὑπῆρξε ἡ πορεία τοῦ ἱερέως Δημητρίου Καβάζη, ὁ ὁποῖος, γεννημένος στὴν Κεσσάνη τὸ 1890 καὶ ἐγκατεστημένος στὴν Κρωβύλη, ἀρνήθηκε πεισματικὰ νὰ ὑποταχθεῖ στὶς βουλγαρικὲς ἐπιταγὲς καὶ νὰ ἀποκηρύξει τὴν ὀρθόδοξη παράδοση. Παρὰ τὶς ἀπειλές, τὰ βασανιστήρια καὶ τὶς δελεαστικὲς προτάσεις, προτίμησε νὰ παραμείνει πιστὸς στὴν πνευματικὴ του ἀποστολή. Ὁ θάνατός του, στὶς 29 Ἀπριλίου 1944, μαρτυρεῖ τὸν θρίαμβο τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς βίας καὶ τὴν ἀκλόνητη συνείδηση τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἱερεὺς Βαγιάννης Ἐμμανουηλίδης, ἐκ Γραβούνας Κεσσάνης, ὑπῆρξε ἐπὶ δεκαετίες ὑπόδειγμα ταπεινότητας καὶ σταθερότητας. Ἐξ αἰτίας τῆς ἀμετάθετης προσήλωσής του στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ του ταυτότητα, συνελήφθη καὶ κακοποιήθηκε βάναισα, ὑποκύπτοντας στὰ τραύματά του τὸν Ἰούνιο τοῦ 1944. Κι ἐδῶ ἡ μνήμη του διασώζει τὸ ἦθος τοῦ ἱερατικοῦ λειτουργήματος ὡς φορέα ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς συνέχειας.

Ὁ πρεσβύτερος Γεώργιος Βουλγαράκης, καταγόμενος ἀπὸ τὰ Μάλγαρα τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, συνδύασε τὸ στρατιωτικὸ ἦθος μὲ τὴ θεολογικὴ γαλήνη. Ὡς ἐφημέριος στὴ Νέα Ἀνδριανὴ Ροδόπη, ἀρνήθηκε νὰ ὑποκύψει στὶς πιέσεις τῶν κατακτητῶν νὰ τελέσει βουλγαριστὶ τὴ Θεία Λειτουργία. Οἱ διώξεις, οἱ ἐξευτελισμοὶ καὶ οἱ ἐπανειλημμένοι ξυλοδαρμοὶ δὲν κατόρθωσαν νὰ κάμψουν τὴν ψυχικὴ του ἀντοχή. Ὁ θάνατός του, τὸν Νοέμβριο τοῦ 1944, ὑπῆρξε ἐπιστέγασμα μαρτυρικῆς πίστεως καὶ ἠθικῆς ἀκεραιότητος.

Ἡ λατινικὴ ρήση «Non omnis moriar» - («Δὲν θὰ πεθάνω ὁλόκληρος») τοῦ Ὁράτιου, ἀποτυπώνει τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τῆς θυσίας τῶν προαναφερθέντων. Παρ' ὅτι τὰ σώματά τους χάθηκαν, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ παράδειγμά τους παραμένουν ἐνεργά, ἐμπνέοντας τὶς ἐπόμενες γενεές. Ἡ μνήμη τους λειτουργεῖ ὡς πηγὴ συλλογικῆς αὐτογνωσίας, ὑπενθυμίζοντας ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀθανασία ἐδράζεται στὴ μνήμη καὶ στὴν ἠθικὴ συνέπεια. Μέσα ἀπὸ τὴ θυσία τους, οἱ Θρᾶκες ἱερεῖς ἀνέδειξαν τὴν πίστη ὡς δύναμη

ἀναδημιουργίας, ἱκανὴ νὰ ὑπερβεῖ τὸν θάνατο καὶ νὰ μεταμορφώσῃ τὸν πόνο σὲ ἐλπίδα.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωκράτη, ὅπως διασώζεται στὴν Ἀπολογία τοῦ Πλάτωνα, προσφέρει ἓνα βαθύτατο φιλοσοφικὸ ὑπόβαθρο στὴν κατανόηση τοῦ μαρτυρικοῦ φαινομένου: «οὐ γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐστὶν τὸ περὶ τοῦ θανάτου σπουδάζειν, ἀλλὰ τὸ περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ μὴ ἀσεβεῖν» (Πλάτωνος Ἀπολογία 28b). Ὁ λόγος αὐτὸς καθιστᾷ σαφὲς ὅτι ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος δὲν μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀποτροπὴ τῆς ἀδικίας. Ἡ στάση αὐτὴ ἀντικατοπτρίζει πλήρως τὸ ἦθος τῶν ἐθνοῖερομαρτύρων κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως μας, οἱ ὅποιοι προτίμησαν νὰ ὑποστοῦν τὸν πόνο τῆς θυσίας παρὰ νὰ προδώσουν τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν πίστη τους. Ἡ φιλοσοφικὴ αὐτὴ θέση ἐναρμονίζεται μὲ τὴν θεολογικὴ ἐμπειρία τοῦ μαρτυρίου, ὅπου ἡ ἀλήθεια ὑπερισχύει τῆς φυσικῆς ζωῆς καὶ ὁ θάνατος μετατρέπεται σὲ πράξη αἰωνιότητος.

Ἡ μνήμη τῶν Θρακιωτῶν ἐθνοῖερομαρτύρων συνιστᾷ ζωντανὴ παρακαταθήκη πνευματικῆς ἀντοχῆς, συλλογικῆς εὐθύνης καὶ θείας ἐμπιστοσύνης. Ἡ θυσία τους ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς θεσμὸ λατρείας, ἀλλὰ ζωντανὸ φορέα πολιτισμοῦ, πίστεως καὶ ἀνθρωπισμοῦ. Ἡ διαχρονικὴ παρουσία της στὴν κοινωνία λειτουργεῖ ὡς ἄρρηκτος σύνδεσμος μεταξὺ παρελθόντος καὶ παρόντος, φωτίζοντας τὶς μεταγενέστερες γενιὲς μὲ τὸ παράδειγμα τῆς αὐταπάρνησης καὶ τῆς πνευματικῆς συνέπειας. Ἔτσι, τὸ μαρτύριο τῶν τεσσάρων ἱερέων δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικὰ στὴν ἱστορία· ἀνήκει στὸ αἰώνιο πεδίο τῆς μνήμης, ἐκεῖ ὅπου ὁ χρόνος ὑποκλίνεται στὴν ἀλήθεια καὶ ἡ πίστη μεταμορφώνεται σὲ ἀθανασία.

Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τους!